

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עשרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק וצאני שליט"א

רח"ו הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-997022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

נמצא בעמוד האחרון

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ולשת וגוי' אנוש אז הוחל לקרא בשם ה' (בראשית ה, כו)

כתב מהר"ח כסאר זצ"ל בחיבורו 'קוץ למזבח' על פס' זה: במדרש אמרו שאז החלו בימי אנוש למרוד בהקב"ה, עכ"ל. וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות ע"ז. וא"ת והא מקודם לכן הוה כדאיתא בסנהדרין (דף ל"ח) דאמור התם אדם הראשון מין היה שנאמר ויאמר לו איכה אן נטה לבך, ומ"ד מושך בערלתו היה, ומ"ד כופר בעיקר היה, עכ"ל.

וקשה והא אדם הראשון מבחר היצורים הוה איך אמור ביה הכי, ועוד הא קרא כתיב בימי אנוש הוחל ולא מקודם לכן. ומצאתי להגאון רחז"ל שהעיר ע"ז שם וז"ל המינים טוענין אדם הראשון מין היה ומושך בערלתו היה וכופר בעיקר השכינה היה כמותם, וח"ו שהחכמים באו לומר גנות באדם הראשון, אלא שבאו להודיע לנו מה אומרים המינים כדי שנשיב אותם, ומי שמטיל פגם באדם הראשון עתיד ליתן את הדין, עכ"ל. הוכחה לפירושו ממה דאמור התם סמוך לזה הוה שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס, ע"כ. ולפירושו מצאנו נחת רוח בזה ואין כאן קושי.

ולי נראה עוד לומר שבשביל שאדם הראשון מבחר היצורים שבאדם נצטווה על מצוה קלה ועבר עליה מעלה עליו כאילו עבר על התורה כולה, אבל הוא ח"ו לא עשה אחת מאלו כלל, והכוונה בזה לרמוז שיהא האדם זהיר במצוה קלה כבחמורה כמאמר דהע"ה שגיאאות מי יבין מנסתרות נקיני.

ולמדנו מדברי הגאון ז"ל שצריך האדם להתבונן בדברי אגדה בכדי שיבואו על אופניהם, שכן אמר שלמה המע"ה בחכמתו תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור עלאופניו, המשיל ד"ת לתפוחי זהב החקוקים על משכיות כסף, לומר לך שאין ד"ת יוצאין לאמיתן אא"כ אתה מדקדק בהן בהתבוננות וביגיעה רבה, ואז יבואו הדברים על אופניהם. עכ"ל.

וכבר מובא בספרים שרבים מאגדות חז"ל אינם כפשוטם ועמוק עמוק מי ימצאנו. אך חשוב לידע וליידיע שאף אגדות חז"ל המופשטות וכן המאורעות המסופרות בתורה נביאים וכתובים, אין אנו יכולים באמת להבין ולדון את אבותינו הקדושים וגדולי הדורות מה היה באמת שיקול דעתם. ורבים הפעמים שילדים גדלים ומגיעים לגיל הבחורות ואף אנשים נשואים, נשארים להם פירושים וביאורים כמו שסיפרה להם הגננת בגן או המלמד בכיתה. והן אמת שהגננת או המחנך בגיל הילדות אינו יכול להפשיט את התורה ברמה גבוה להניכור וע"כ הוא מפשיט זאת לחיי היום יום. אך זהירות רבה ויתירה צריך בזה. ראשית לא לומר דברים שלא היו, כגון לומר שפלוגי כעס ולא כתוב בתורה או במדרש שהוא כעס [והן אמת שיש מי מגדולי הדור שאמרו שמותר להוסיף בסיפורים דברים שלא היו, משום שכך הן דרך המספרים סיפורים. אך הם לא התכוונו שזאת כאשר מספרים על אבותינו הקדושים ומדרשי חז"ל, אלא סיפורים בעלמא והחילוק ברור ופשוט ואכמ"ל]. וכן לא להתבטאות במילים לא מכוונות על גדולי עולם אפילו כאשר חטאו, ומי לנו גדול מרב אשי (סנהדרין ק"ב ע"ב) שאמר מחר נדרוש על חברנו (והתכוון על שלושת המלכים שאין להם חלק לעולם הבא, ירבעם, מנשה ואחאב), ובא מנשה ונראה לו בחלום ואמר לו, חברך וחברים של אביך אתה קורה לי? ושאלו, מהיכן צריך לבצוע את הפת בברכת המוציא? אמר לו רב אשי, איני יודע. א"ל מנשה, מהיכן בוצעים המוציא אתה לא יודע וחברך אתה קורה לי? א"ל רב אשי, תלמד אותי ומחר אדרוש זאת משמך בשיעור. א"ל מנשה, מהיכן שנקרמין פניה של הפת. א"ל רב אשי, מאחר שאתם חכמים כ"כ, מה הסיבה שעבדתם ע"ז? א"ל מנשה, אם היית שם היית אוהו בשיפולי הגלימה ורץ אחרי. למחרת אמר רב אשי לחכמים, היום נפתח ברבותינו. ע"כ. כמו"כ כאשר מציגים מעשה אשר היה עם אבותינו לא להציגו בצורה זולה. גם כאשר כתוב בפסוק כעס אי אפשר לציירו ככעס אשר נמצא בקרבנו. צא ולמד מיעקב אבינו שכתוב בו ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי (בראשית לא. לו) וגוי', מה עשה יעקב שכעס, סיפר כמה היה מסור ללבן א"כ למה אתה חושד בי וכו' [הלואי עלינו]. וכבר אמרו חכמים (סנהדרין ק"ב ע"א) 'שבשבתא, כיון דעל, עלי' [תרגום: שיבוש, כיון שנכנס, נכנס]. ואני הקטן נוכחתי פעמים רבות בשיעורי ברחבי ארץ, כי רבים הטעויות אשר נשתרשו בקרב רבים עקב לימוד מוטעה בילדותם. ובשביל לשרש הדברים מלבם צריך עמל וסירחה מרובה, מפני שלהם הדבר פשוט שכך הן פני הדברים, ובפרט בהנהגות אבותינו הקדושים, עד כדי כך שיש מהם לא מבינים [?] עפרא לפומיהו, וה' ב"ה יפתח לבם לת"ת] איזה שיקול מוטעה הם עשו, ואפילו אומרים אם אני הייתי שם הייתי נוהג אחרת [ה' יצילנו מהאי דעתא]. ע"כ ישית אדם לבו ובפרט מנחילי המורשת, להעביר התורה כרצון ה' ב"ה, וה' הטוב יצילנו משגיאות.

יעורכו מפי עליון כל המשפחות היקרות אשר הקצו ביתם ללימוד התלמידים.

יה"ד מלפני שוכן שמיא, שיוצו ויראו כל יוצאי הלציהם תלמידי חכמים גדולים נעונים ויודעים, ויראתם תקדם להכמתם ותהיה נסוכה על פניהם כאור החמה בתקפת, ויתקיים גם אין פרץ ואין יוצאת ברחובתם

מחידושי רבותינו

וירא אלדיים את האור כי טוב (בראשית א. ד.)
מוהר"ר יחיא צ'אהדי זצ"ל
בחיבורו צידה לדרך בהקדמה

מאמר זה ארוך מאוד, אך עקב חשיבותו חילקנוהו לכמה שבתות. זהו ח"א אחרי בואי אל זה הדרוש, בענין האור ונוכרתי מה ששאלני תלמיד אחד בסוד האור הזה, למה פתח בו הכתוב, ומפני מה נתיחס אל השי"ת בכמה מקומות במקרא. וראיתי לסדר תשובתי שהשבתיו, כי זה מקומו. ואם הארכתי בספורי זה, אל יהי טורח בפני המעיין בו. כי צריך לתמס הענינים למי שהוא בעל השכל. ואינו על דרך דחיה בקנה, לפי שהשואל הזה די רוח אלהין קדישין ביה, לכך סדרתי אלו התשובות תראה מהן קצת מדברי הפילוסופיה, ומהן מדחז"ל כפי הראוי ממה שימשך אל הדרוש הזה, לתקנו מאיזה דבר שיהיה, וזו היא תשובתי אליו:

מה ששאלתה מני ידיד נפשי, האח הנכבד. ה' יזכה אותך לטובה הצפונה. ויתקע אותך במעלה עליונה. ויאר באור האומנות עיניך. ויסיר דבר שהוא היפך האמת מרעיוןך. ואמרתי לגלות לך סוד אחד שהוא האור האלדי עם מה שבא מפשטי המקרא בשם אור. כאמרו (משלי טו. טו) באור פני מלך חיים (תהלים ל"ו. ט) באורך נראה האור (דניאל ב. כ"ב) ונהורא עמה שרא. ואמת כי נתעלית בזאת השאלה, עליה נכבדה, ואם היא קשה ומסוכנת עד מאד,

ילאו עיני הרואים להסתכל בחלק ממנה לפי רחקה. ודפקת שער סגור, לא יפתח אלא לחכמים השוקעים בחכמה. ולא כל סוד ראוי לגלותו, ולא כל אמתות ראוי לסדרה. אלא לבבות החכמה, מגידות ומעידות שהם מטמון לסודות. ואם אמת קצת מן המתפלספים גלו סוד האלדיות. כפי זה דע שהחכמה נסתר מאליה מן הטפשים, ולא תיגלה אלא לחכמים. ואם יאמר האומר ממנה מה שיאמר, הסכלים יברחו ממנה לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו. וכשירבו הסכלים, ראוי לשמור הסודות מכל וכל. אבל אתה, אחר שראיתי בך רחבות לב פתוח לאלו הדברים, לא אמנע מלרמוז לך בזה הסוד יציעו לך באור האמת. וכמו שהגנות ראויה לנותן חכמה לכסיל כמ"ש שלמה (משלי כ"ג. ט) באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך. (משלי כ"ג. א) לא נאווה לכסיל כבוד. כן הגנות ראויה למנוע חכמה מבעליה כמו שאמר שלמה ע"ה (משלי י"א. כ"ז) מונע בר יקברוהו לאום ול"מ. ומאחר שאלו שני הפכים, די לך ברמיזה בזה הענין. ואמתת הדברים, צריך הקדמות ועיקרים שאי אפשר לאמרם בפה. והסיוע הוא אלדי יתחבר עם מי שירצה, כענין שנאמר (תהלים ק"ט. קל) פתח דבריך יאיר מבין פתאים. (תהלים ק"ח. ק"ב) זה השער לה' צדיקים יבואו בו. בביאור שהאור האמתי הוא השי"ת, ואם נקרא זולתו בשם אור, הכל דרך העברה ושיתוף, ואין אמתות לו בהחלט.

וביאורו, צריך שתדע תחלה ענין האור בהנחה הראשונה אצל ההמון. אח"כ, בהנחה שניה אצל המשכילים. ואח"כ בהנחה שלישית אצל החכמים הגדולים. והאמתיות תתבאר לך מאליה ותכנס בשעריו ותעמוד לפני המלך. אז תבין, שהאור העליון במעלה העליונה הוא השי"ת. ואי אפשר לוולתו להשתתף עמו בזה מכל הנמצאים באמת. אמנם ההנחה הא' ההמונית, האור יורה על דבר הנראה. ואותו דבר הנראה, סיבת ראיתו היא העין, שממנה השגת כח הראייה, והוא הנקרא חוש הראות. אמנם זה החוש לפעמים יראה בראייתו אם הציץ הרבה בלבנונית מופלגת או אור מבהיק כאור השמש, יחשך מאורו ויחסר, ועד שינוח מעט מזער, יחזור לכמות שהיה. וכך הוא דרכו וחלשותו. וכה"א (שמואל א. ט"ז. ד) כי האדם יראה לעינים. ולפיכך, אין זו ראייה אמיתית. ובדרך העברה, נקראת אור בלבד.

ההנחה הב', דע שחוש הראות יש בו חסרונות רבים. יראה זולתו ולא יראה עצמו, ולא מה שנתרחק ממנו, ולא מה שהוא נסתר. ויראה מן הדברים ששחם וחיצוניותם, ולא יראה תוכם. ויראה מן הנמצאות קצתם לא כולם. ויראה דברים שיש להם גבול לבו, וישעיה פעמים בראייתו הגדול קטן, והקטן גדול. הרחוק קרוב, והקרוב רחוק. הנח מתנועע, והמתנועע נח. אלו ז' חסרונות, לא יבדלו מחוש הראות. ואם אלו החסרונות בו לעולם, מי יתן ונדע אם ראוי לו שם האור או לאו. ועתה, דע, שבלב האדם עין שלמה בתכלית השלימות, יקרא אותה החכמים, שכל, או נפש מדברת, או רוח. ואלו הם שמות נרדפים והכל שמות אחד. והוא השכל הנבדל בו האדם ממין הבהמה, והוא אור אמתי למעלה מאור העין, ויתרון מעלתו לפי שהוא מסולק משבע חסרונות העין שאמרנו, וזהו פרטנו: החסרון הא', שהעין תראה זולתה ולא תראה עצמה. כי אין אדם רואה נגעיו עצמו, והשכל ישיג זולתו, וישגי את עצמו בכל השגותיו, לפי שהוא ישיג ידיעתו בחכמתו. וחכמתו בידיעתו בעצמו עד אין תכלית, וזו סגולה נמצאת בו מה שלא יצוייר לוולתו מן הנמצאות בגופים החומריים, ויש בו סוד גדול יאריך הסיפור בו:

החסרון השני, שהעין לא תראה מה שרחוק ממנה, ולא מה שקרוב אליה קרבה יתירה. והשכל שוה אצלו הרחוק והקרוב, מפני שהוא עולה ברגע עד לב השמים ויורד ברגע עד התהום. ובפרט בפסוק שמע ישראל לידועים סוד הייחוד כי הוא לקצות הארץ ביט. ואם יתאמתו הענינים הדקים, לא ישיגם באמת. כגון שיעורי הכוכבים ומהלך הגלגלים ומרחקם וגדלם וקטנם. כלל הדברים, כי הוא נבדל מן המקרים הנמצאים לגופים. ולא עוד, אלא שהוא דוגמא לאילן העליון. וכה"א (תהלים ל"ו. ט) באורך נראה אור. והדוגמא, אף-עלפי שאינה שוה במעלה, יש בה

פתרונות 'לחג סוכות'

אחודה חידה! ארבעת המינין מצוה אחת שלא מקיימים אותה בשבת. הזוכה בהגרלה: מאיר ג'יסין מי בתמונה: הרב סעדיה ברזילי. הזוכה בהגרלה: אלעזר שמחי.

עורון לטובה וראייה לרעה

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מגל סוכ וסיון סוכ
נחמך
הרע מעצונ נכר היו"ו
הולדת הבת
ולנספחתי עיאתי היו"ו
הולדת הבן
יה"ר שיעכו לזכר
לתורה ולמצוות
ולחופה ולמצעים
סוכי, וירא אהם
בניס ובני בניס צוסקיס
במצוות ובתורת
האלד'ים, בכריאלות
איתנה ואורק ניס
ועניס דעניס ורצנניס,
אכוי"ר

לרפואת
שירה בת נח לוי
בשכחעי"י

לרפואת
יקותיאל בן דוד
רייבי בשכחעי"י

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה
דנין בשכחעי"י

מהליכות אבותינו

אמונה תמימה וחזקה

מפורסם בפי כל אמונת אבותינו ואמותינו הקדושות נע"ג, כיצד היה דבקים בבורא יתברך בכל עת ובכל רגע ורגע, ולכן גם כשהגיע להם פורענות בפתע פתאום הצדיקו עליהם את הדין וקיבלוהו באהבה. מעשה מיוחד מאוד מיני רבים, מסופר בספר 'שרשרות גבלות' עמ' קכ"ד על האשה סעידה עואץ וז"ל:

עוז והדר לבושה, לבושה בארץ ישראל נותר בדיוק כפי שהיה בתימן, במירב הצניעות. חייה הפשוטים לא נגררו אחרי הקידמה, היא המשיכה לבשל בפתיליה. וכיבסה את הבגדים בידיה. חיה בצניעות בדירת חדר לבדה, ליד בניה. לשונה היתה לשון זהב נקיה. פעם אחת קיבלה את קצבת הזקנה, ובהיותה בתחנת הדלק לקנות נפט לפתיליה, עבר שודד ושדד את ארנקיה עם כסף הקצבה שהיה בו. היא קיבלה את דין שמים באהבה והפטירה בפיה: "בטח השודד זקוק יותר ממני ואסור לקלל אותו, ואפילו גוי אסור לקלל, כי גם הוא יציר השם". עכ"ל.

ועל כאלה ראוי וצריך לומר, מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי.

קצת דמיון. ואולי היתה כוונת הפס' באמרו (בראשית א. כ"ג) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. (בראשית ג' כ"ד) הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע. ואין אנחנו בביאור זה הענין עתה:

החסרון הג', שהעין לא תשיג דבר הנסתר כלל, והשכל כשיתעלה מעט מעט, יסתכל בעולם המלאכים וסדר עשר ספירות כתקנן כמסתכל בארץ. ר"ל, גופו השוכן בו. וידע ויכיר שהוא עולם קטן כנגד העולם בכללו. וכה"א (אויב י"ט כ"ה) ומבשרי אחזה אלוד'. נמצא שאין נסתר ממנו אם ירצה, ולא יעמוד עליו שום חסרון, אלא אם פנה לתאוות הגוף ונשתקע בהן, הן המסך המבדיל בינו ובין המושכלות, ומהן יחסר מאורו ותחשך יפעתו, אע"פ שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, כי עונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלדיכם. ויהיה אורו עתה חסר, דומה לאור העין, כך יקרה לשכל. ומיני האדם מתחלפים ומשתנים במעמדו ומושבו, עולים ויורדים בו:

החסרון הד', שהעין תראה החיצונים לבד. והשכל ישיג הפנימי והחיצון. כאילו תאמר, העין תראה שטח הארץ, ולא תדע איך היא תלויה בנקודה עגולה בתוך הגלגל, והשכל ישיג לכל זה. יורד לעומקו של הדבר, וסודו ואמתו, וסיבתו ועלתו, ותכליתו האחרונה ולמה נברא, ואיך נברא, ומכמה ענינים נברא. ויחסו אל ממצאו ואל שאר הדברים עד שיצאו מדבר לדבר. יאריך עתה הכיפור בהם, ודיב"ז:

החסרון החמישי. שהעין תראה קצת הנמצאות, לפי שאינה משגת המושכלות, וגם הרבה מן המוחשות. כגון הקול, והטעם, והריח, והחום, והקור וזולתן מן הדברים הנפשיים לא תשיגם, כגון השמחה והיגון, הבריאות והחולי, החשק והתאוה, החלשות והגבורה, הרצון והידיעה, וזולתם מן הנמצאות אין להם מספר, והשכל מקיף בכל מה שמנינו. ומה שלא זכרנו, והוא השופט עליהם משפט אמיתי צודק. והפנימי אצלו חיצון, והנסתר אצלו נגלה. וכל רז לא אניס ליה. אם כן מאין לעין שיקרא לה אור, ואם היא בערך לזולתה, היא חושך בערך אל השכל, אבל הוא אחד ממשרתיו ממונה על הפחות והקל שבאוצרותיו, והוא אוצר המראה והתבנית להביא לפניו, והוא ידון כפי העולה על לבו, ומשפטו החותך והגומר. וכל החושים החיצוניים משרתים לו בעולמו, ויש לו בפנימיים זולתו, כמו, הדימיון, והרעיון, והמחשבה, והזכירה, והשמירה. וחילות רבים משועבדים לו בעולמו הראוי לו בסגולתו ועסקו בהם כמלך על עבדיו, יאריך הסיפור בעניניהם ודיב"ז:

החסרון השישי, שהעין תראה דבר שיש לו קץ ותכלית לבד, והשכל ישיג המושכלות, ולא יצויר שהם בעלי תכלית מצד עצמם. ואמת יש לשכל גבול בהן, ויש לו תכלית בהן, יגיע עד מקום ידוע בהן ויעמוד. וזה אינו שזה בכל אדם, ומדרגותיהם מתחלפות בזה, אבל עדין יש לשכל השגה שאין לה תכלית בחכמת המספר. שאם תכפול האחדים לעשרות, ועשרות למאות, ומאות לאלפים, ומוסיף והולך עד אין תכלית. כל אלו למיניהם ישיג אותם השכל, וישיג חכמתו בידיעתו, וידיעתו בדבר הנודע עד אין תכלית ע"ז האופן:

החסרון הז', שהעין תראה הגדול קטן, כגון השמש שהיא גדולה מן הארץ בקס"ו פעמים, והיא תראה אותה כדמות מגן. והכוכבים ביס, דיגרים מפוזרים על תרשישים והוא גוון התכלית. ותראה הקטן גדול, ע"ז מראה הנעשית לזקנים מרובי השנים, או אם יהיה בין המי, והישר מעוות. אם יהיה מקצתו בין המים, ומקצתו חוץ למים. ותראה הרחוק קרוב, כמו מן הארץ ועד הרקיע שהוא מהלך ת"ק שנה, לא תשפוט העין אפילו מהלך ששה חדשים בזה. והשכל ישער כל אלו הענינים על אמתתם, אחר הבנה והקדמות ולימוד אצל מלמד מובהק, עד שיודע האמת מן השעורים כתקנם. והעין תראה שהצל נח, והקטן הילוד אינו הולך וגדל. והשכל ישפוט שהצל מתנועע, והקטן מוסיף בכמותו. ושעויות חוש הראות רבים, אין זה מקום זכירתן, אלא הבאנו בקצור דרך ההבדל בינו ובין השכל. א"כ, הוא האור האמתי.

המושך אליה בל"ג בשבוע הבא

תפארת בנים

לומדים בקבוצות קטנות בגנים

בדרכיהם אתהלך...

הנחיות בטרם השתמשות בספר מקודש

(ח"ב. ח"א נמצא בעלון מספר 276)

וביום שבת קודש למחרת, יצא הבן של הסבא רבי שמעון, מבית הכנסת לאחר שתרגם הפרשה וההפטרה, ונפל הילד ההוא בדרך ונשאר יומיים חולה אנוש ונפטר הילד רח"ל, וידעו הכל שזה בגלל הספר הקדוש כתאב אטב, שנעשה בו שימוש בלי הסדר קבוע לו, כלומר בלי שיחוש לפני כן עוף או בהמה טהורה אחרת, שכך דרכו לשחוט בעל חי לפני השימוש בספר הקדוש, ואחרי כן ישתמש, וזה הבעיה היתה בגלל שהגוי בא בערב שבת סמוך לשבת, ומפחד הגוי המושל של העיר בחו"ל, פתח הספר הקדוש הנ"ל, ונענש על זה כנ"ל. רח"ל.

(דיפוארטי תימן עמ' 30)

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,

דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,

יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב חיים בן שלום צאלח זצ"ל
מחכמי צנעא לפני כמאה
וחמישים שנה.
תנצב"ה.

תפארת בנים

תורה שלמדתי באף היא עמדה לי... לומדים בכתים

פניני הלכה

מהליכות והנהגות ראש חודש

מתוך שעה סי' ע"ח ה"א למרן הגר"י רצאבי שליט"א
ראש חודש, מותר בעשיית מלאכה, אפילו מלאכה כבידה כגון חרישה וזריעה. וכן מנהגינו
שעושים כל המלאכות כדרכם, הן אנשים והן נשים, ובכלל זה גם תפירה. אמנם מקצת
דמקצת נשים, נוהגות שלא לעשות בו מלאכה, ומנהג טוב הוא ואין להקל להן;
ובעיני יצחק שם כתב: ובפעמון זה כת"י למהר"י ונה (גבי מוסף דראש חודש) ראיתי דבר
חדש, כי מנהג זה הוא רק מן המנחה ולמעלה וז"ל, ראשי חודשים לעמך נתתה, ראשי
תיבות רחל, על שם אשה שתיקנתו, ושמה רחל [לעיל סימן י"א הערה ס"ה, הבאנו שהיא
היתה אשתו של עזרא הסופר יעו"ש. והיינו מפני שהוא היה ראש אנשי כנה"ג שקבעו מטבע
הברכות והתפילות כידוע]. וסופי תיבות מיכה, לומר כי כפרו הנשים בעבודה-זרה היוצא
מפסל מיכה. ולכן תיקנו הנשים שלא לעשות מלאכה מן המנחה ולמעלה בראש חודש ע"כ.
אעפ"י שאין נוהגים אצלינו לברך איש לרעהו בראש חודש, אלא אומרים בנוסח הרגיל
בימות החול שלום עליכם וכו', מכל מקום בענייני דרך-ארץ שבתכאליל כת"י (ואחד מהם
משנת ה'ת"ב) מצאתי בזה"ל, ביום ראש חודש, יאמר חדש טוב עליך. והתשובה, ועליך ועל
כל ישראל. ובנוסח אחר כתוב בזה"ל, יום ראש חודש יאמר לו חדש טוב. התשובה טוב
ומבורך. ובחמ"י חלק ב' פרק ב' סוף ד"ה וצריך, הובא נוסח הברכה ראש חודש טוב ומבורך.
שו"ד בתכלאל ירושלם (שנכתב בשנת ה'תרנ"ד כפי היוצא מהשער שם) דף צ"ה ע"ב,
שאחרי אמירת פיוט שער הרחמים בליל ראש חודש, אומר החזן ראש חודש טוב ומבורך,
ומשיבים הקהל עליך ועלינו ועל כל ישראל, ואח"כ אומרים המזמור ברכי נפשי.

"כסא דנחמא"
נשגור קמי ידידנו, האיש היקר
החורם הנכבד והחשוב
ה"ה שלום תנעמי הי"ד
בפטירת האחות
מרת **שרה בת זסף** ע"ה
ששלמו ימי חייה,
ועלתה נשמתה בטהרה
תעמוד לה זכותה הרבה,
ובגן עדן ננפשה תהיה מנוחה
את אחיה וב"ב המב"ה ינחם,
ובתוך אבלי ציון עליהם ירחם
לימוד תשב"ד השנה יוקף
לזכותה, בזכות אחיה התומך
בתלמוד תורה
ותהי נשמתה צרורה בצרור
החיים ולקול השופר תקום
בתחית המתים
נואבים יחדיו את כאב המשפחה
תלמוד תורה 'עשרת חיים'
לכני תורה ק"ק תימן אלנר ת"ו

הערות, הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או בצנייל:
e0504150896@gmail.com

לזשיק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזשיק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה